ករណីសិក្សា៖ ខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារស្រូវនៅខេត្តតាកែវ[១]

សេចក្ដីផ្ដើម

នៅអំឡុងឆ្នាំ២០០១-១០ ផលិតកម្មកសិកម្មបានកើនឡើងគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដោយមានអត្រាកំណើនជាមធ្យមប្រហែល ៥%។ ស្រូវជាអនុវិស័យដំណាំធំជាងគេ ដោយមានកំណើនជាមធ្យម ៧,៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ និងរួមចំណែក ២៦% ក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផសស) ខាងកសិកម្ម (NIS 2011)។ ទោះមានការរីកចម្រើនបែបនេះក្ដី ការសិក្សាជាច្រើនបានពិនិត្យឃើញនូវឧបសគ្គក្រោយការប្រមូលផលផ្សេងៗ ដែលជះឥទ្ធិពលទៅលើផលិតភាពវិស័យកសិកម្ម មានជាអាទិ៍ ១) ការខាតបង់កម្រិតខ្ពស់ និងគុណភាពអន់ ដោយសាររបៀបទុកដាក់ផលស្រូវ កន្លែងស្តុកផលស្រូវ ហើយនិង ស្តង់ដារ និងសមត្ថភាពកិនស្រូវ ២) បន្ទុកចំណាយផលិតកម្មខ្ពស់ គួបផ្សំនឹងទិន្នផលទាបក្នុងឆ្នាំខ្លះ ៣) ស្តង់ដារ និងលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការនៃពាណិជ្ជកម្មឆ្លងកាត់ព្រំដែនជាមួយថៃ និង វៀតណាម (ACI and CamConsult 2006; RGC 2010; Sok *et al.* 2011)។ ក្ដីបារម្ភដ៏ធំសម្រាប់កសិករដាំស្រូវគឺបន្ទុកចំណាយផលិតកម្មខ្ពស់ ហើយនិងការសម្របសម្រួល និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារអន់ខ្សោយ។

ខេត្តតាកែវមានសក្ដានុពលធំធេង ខាងពាណិជ្ជកម្មឆ្លងកាត់ព្រំដែន។ ការលក់ស្រូវទៅឲ្យប្រទេសវៀតណាម បានក្លាយជាលក្ខខណ្ឌដ៏សំខាន់បំផុតមួយ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្នុងខេត្ត។ ការសិក្សាពីចំណាយផលិតកម្ម និងខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារក្នុងខេត្ត អាចជួយបំភ្លឺពីបែបបទនៃការបែងចែកអត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗក្នុងចំណោមតួអង្គស្ថិតក្នុងខ្សែចង្វាក់នៃតម្លៃ និងពីឧបសគ្គក្រោយការច្រូតកាត់នានា ដែលរារាំងដល់ការអភិវឌ្ឍវិស័យស្រូវនៅកម្ពុជា។ ការសិក្សានេះមានគោលដៅពិនិត្យពីខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារស្រូវនៅខេត្តតាកែវ និងផ្ដល់មតិពីជម្រើសគោលនយោបាយ ដើម្បីបង្កើន អត្ថប្រយោជន៍ដែលអ្នកដាំស្រូវត្រូវទទួលបាន និងតម្លៃបន្ថែមនៃដំណាំស្រូវនៅកម្ពុជា។ គោលដៅដ៏ជាក់លាក់នានារួមមាន៖ ១) កំណត់ឲ្យច្បាស់នូវខ្សែចង្វាក់តម្លៃនៃដំណាំស្រូវ ២) វិភាគចំណូល ចំណាយ និងអត្រាចំណេញក្នុងផលិតកម្មស្រូវ ៣) ពិនិត្យលើព័ត៌មានទីផ្សារ និងកំណត់ពីទំនាក់ទំនងផ្នែកអភិបាលកិច្ចរវាង សហគ្រាសនានាដែលស្ថិតនៅលំដាប់ជាប់គ្នាក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ និង ៤) កំណត់នូវគោលនយោបាយសមស្របដើម្បីកែលំអការលក់ស្រូវទៅទីផ្សារក្នុងខេត្តតាកែវ។

វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវបែបគុណភាព និងបែបបរិមាណ ដែលអនុវត្តក្នុងការសិក្សាស្ដីពី "ការធ្វើឲ្យខ្សែចង្វាក់តម្លៃ កាន់តែអំណោយផលដល់ជនក្រីក្រ" (M4P 2008) ត្រូវបានយកមកប្រើដើម្បី កំណត់នូវ ខ្សែចង្វាក់តម្លៃ និងរចនាសម្ព័ន្ធសម្របសម្រួលសម្រាប់ដំណាំស្រូវ, យន្តការត្រួតពិនិត្យ, ច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិផ្សេងៗដែលអនុវត្តនៅខេត្តតាកែវ។ ការចុះសិក្សាដល់កន្លែងដើម្បីប្រមូលទិន្នន័យ បានធ្វើឡើងចាប់ពីពាក់កណ្ដាលខែកុម្ភៈដល់ពាក់កណ្ដាលខែមីនា ឆ្នាំ២០១២។ ព័ត៌មានសម្រាប់ការសិក្សានេះក៏ទទួលបានផងដែរតាមរយៈ ការសង្កេតពិនិត្យនៅផ្ទាល់កន្លែង ការពិភាក្សាតាមក្រុមស្នូល និងការសម្ភាសអ្នកផ្ដល់ព័ត៌មានគន្លឹះ ដែលជាតួអង្គស្ថិតក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ គឺមានតាំងពីកសិករ អ្នកប្រមូលទិញស្រូវ ពាណិជ្ជករ រហូតដល់ម្ចាស់រោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ និងអ្នកនាំចេញអង្ករ។ ការពិភាក្សាតាមក្រុមស្នូលជាមួយកសិករ បានធ្វើឡើងនៅតាមភូមិនានាក្នុងស្រុក ត្រាំកក់ ព្រៃកប្បាស និងកោះអណ្ដែត។ ព័ត៌មានស្ដីពីការលក់ក៏បានប្រមូលយកនៅក្រុងតាកែវ និង ពីរស្រុកថែមទៀត គឺ អង្គរបុរី និងគិរីវង្ស។ ទិន្នន័យបឋម និងទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំ ទាំងបែបបរិមាណ និងបែបគុណភាព បានយកមកប្រើដើម្បីវិភាគពីតម្លៃបន្ថែមរវាងតួអង្គដែលស្ថិតនៅលំដាប់ជាប់គ្នាក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃបន្ថែម។

លទ្ធផល និងការពិភាក្សា

ការកំណត់ខ្សែចង្វាក់តម្លៃ

ខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវ មានពីរ គឺវដ្ដវស្សា និង វដ្ដប្រាំង។ កសិករភាគច្រើនដាំស្រូវវស្សាជាចម្បង សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ក្នុងផ្ទះ។ កសិករមួយចំនួនតូចដែលដាំស្រូវប្រាំង តែងមានគោលបំណងសំខាន់ដើម្បីធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។ តួអង្គទាំងអស់ក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវប្រាំងគឺសកម្មខ្លាំង រីឯតួអង្គក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃវដ្ដវស្សាមិនសូវសកម្មទេ។ អ្នកប្រមូលទិញស្រូវ និងពាណិជ្ជករតាមភូមិ ជាតួអង្គសំខាន់នៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃទាំងពីរ (រូបភាព ១) និងជាសហគ្រាសធុនតូចដែលមានសមត្ថភាពទិញស្រូវត្រឹម ១០ ទៅ ៣០តោន ដោយសារកង្វះខាតមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន និងដើមទុន។ ពួកគេទិញស្រូវផ្សេងៗមកលាយចូលគ្នា ប៉ុន្តែបែងចែកប្រភេទស្រូវគុណភាពខ្ពស់ ទុកលក់ក្នុងថ្លៃខ្ពស់ទៅឲ្យពាណិជ្ជករក្នុងតំបន់។ ជាទូទៅ អ្នកប្រមូលទិញស្រូវ និងពាណិជ្ជករក្នុងភូមិ គឺជាកសិកររស់នៅក្នុងភូមិដែលប្រើដើមទុនរបស់ពាណិជ្ជករកម្រិតតំបន់ សម្រាប់យកទៅប្រមូលទិញស្រូវពីកសិករដទៃទៀត ហើយផ្គត់ផ្គង់ទៅឲ្យពាណិជ្ជករតំបន់ ដើម្បីយកប្រាក់កម្រៃជើងសារ ០,០៥ដុល្លារ/បាវ៥០គីឡូ ឬប្រើមូលធនផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីទិញ និងលក់ស្រូវយកចំណេញ។

ចំណាយផលិតកម្ម អត្រាចំណេញដុល និង ផលត្រឡប់លើចំណាយសុទ្ធគិតក្នុងមួយថ្ងៃពលកម្មម្ចាស់កសិដ្ឋាន[២]

កសិករដាំស្រូវនៅក្នុងតំបន់សិក្សា ត្រូវប្រឈមមុខនឹងចំណាយខ្ពស់ទៅលើ ការជួលពលករ និងគ្រឿងម៉ាស៊ីន (សម្រាប់ការ

---

[១] រៀបរៀងដោយលោក ឈឹម ឈន់ ជាអ្នកស្រាវជ្រាវ, បណ្ឌិត ថេង វុទ្ធី ជាអ្នកស្រាវជ្រាវ និង លោក នូ កែវសុទ្ធា ជាអ្នកស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ នៅ CDRI ។ អត្ថបទនេះផ្អែកលើ ករណីសិក្សាពីខ្សែចង្វាក់តម្លៃបន្ថែមនៃទីផ្សារស្រូវ សម្រាប់គម្រោងទ្រទ្រង់ដោយ ACIAR (ASEM/2009/023) ស្ដីពី "ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយកសិកម្មសម្រាប់ប្រព័ន្ធកសិកម្មផ្អែកលើដំណាំស្រូវនៅឡាវ និងកម្ពុជា" ដែលគ្រោងចប់រួចរាល់នៅខែឧសភា ២០១៤។

[២] ផលត្រឡប់លើចំណាយសុទ្ធគិតក្នុងមួយថ្ងៃពលកម្មម្ចាស់កសិដ្ឋាន=(ទិន្នផល-ចំណាយផ្សេងៗ និងថ្លៃឈ្នួល(មនុស្ស សត្វ សម្ភារៈ)) / ចំនួនថ្ងៃធ្វើការរបស់ម្ចាស់កសិដ្ឋាន។

រូបភាព ១៖ ផែនទី និង លំដាប់លំដោយនៃតួអង្គក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវនៅខេត្តតាកែវ

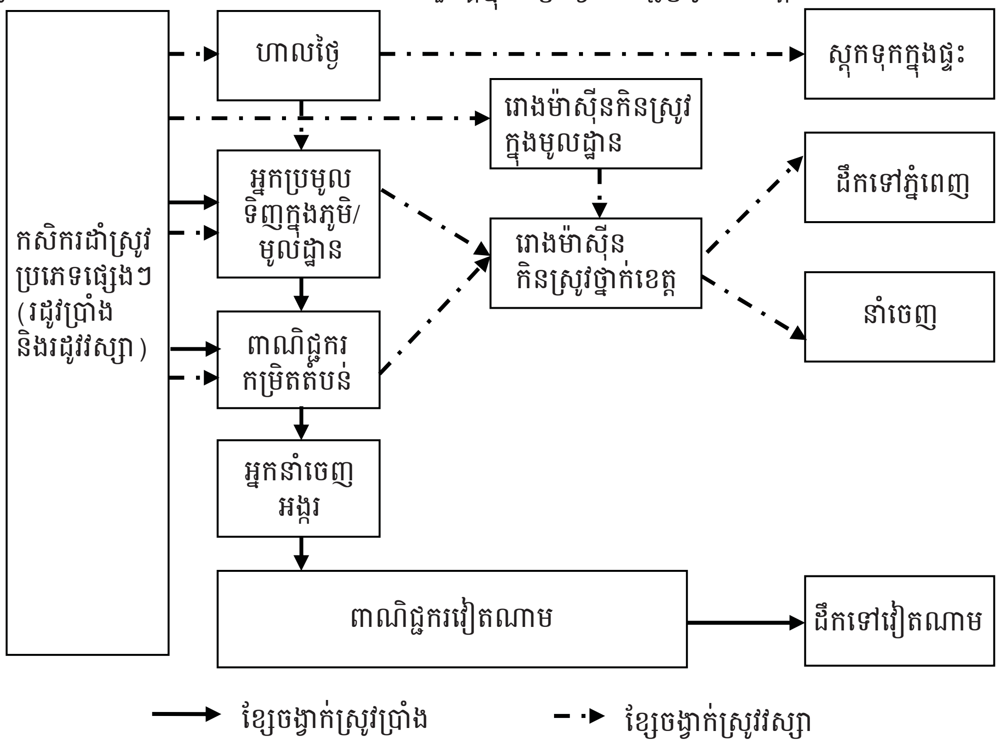

រៀបចំដី), ជី, ថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃ (សម្រាប់ស្រូវប្រាំង), គ្រាប់ពូជ, និងទឹកស្រោចស្រព (រូបភាព ២ និង ៣)។ ចំណាយលើពលកម្មមានច្រើនដល់ប្រហែល ៣០% នៃចំណាយផលិតកម្មសរុប ឬ ១៥% នៃតម្លៃផលស្រូវវស្សាប្រមូលបានសរុប (តារាង ១)។ កសិករដាំស្រូវវស្សា ភាគច្រើនដាំដុះតាមបែបប្រពៃណី ដែលត្រូវចំណាយច្រើនបំផុតទៅលើការជួលពលកម្ម ជាពិសេសសម្រាប់ការដកស្ទូងដែលត្រូវប្រើពលកម្មច្រើនជាង បើធៀបនឹងស្រូវពង្រោះដែលសមាជិកគ្រួសារតែងធ្វើការដោយខ្លួនឯង។ រីឯកសិករដាំស្រូវប្រាំងវិញ គាត់ប្រើប្រព័ន្ធដាំដុះអតិផល ដែលក្នុងនោះការដាំស្រូវពង្រោះ និងការប្រើគ្រឿងម៉ាស៊ីន បានកាត់បន្ថយដល់សូន្យនូវចំណាយលើការជួលកម្លាំងពលកម្ម។

ថ្លៃទឹកសម្រាប់ការដាំដុះនៅរដូវវស្សា មានចំណែក ២៥% នៃចំណាយផលិតកម្ម ឬ ១៣% នៃតម្លៃផលស្រូវប្រមូលបាន រីឯថ្លៃទឹកសម្រាប់ការដាំដុះនៅរដូវប្រាំង មានចំណែក ១៩% នៃចំណាយផលិតកម្ម ឬ ១១% នៃតម្លៃផលស្រូវប្រមូលបាន[៣]។ ថ្លៃទឹកប្រើប្រាស់ជាចំណាយខ្ពស់បំផុតមួយដែលកសិករ ជាពិសេសកសិករដាំស្រូវប្រាំង តែងត្អូញត្អែរច្រើនជាងគេ។

កសិករធ្វើស្រែប្រាំងចំណាយធំបំផុតលើ ជីគីមី ដែលមាន

[៣] កសិករដាំស្រូវវស្សាចំណាយលើការប្រើទឹកច្រើនជាងកសិករស្រូវប្រាំង ព្រោះមានការរាំងស្ងួតមួយរយៈពេលខ្លីក្នុងរដូវដាំដុះឆ្នាំ២០១១ ហើយគាត់ត្រូវចំណាយជួលម៉ាស៊ីនបូមទឹក និងទិញប្រេងឥន្ធនៈ ដើម្បីបូមទឹកស្រោចស្រពស្រូវគាត់។

រូបភាព ២៖ ចំណាយដាំដុះនៅរដូវវស្សា (ក្នុងមួយហិកតា)

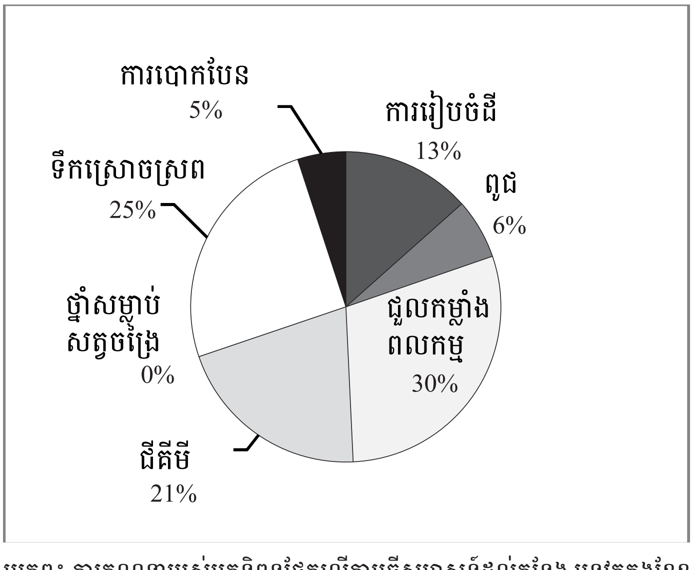

រូបភាព ៣៖ ចំណាយដាំដុះនៅរដូវប្រាំង (ក្នុងមួយហិកតា)

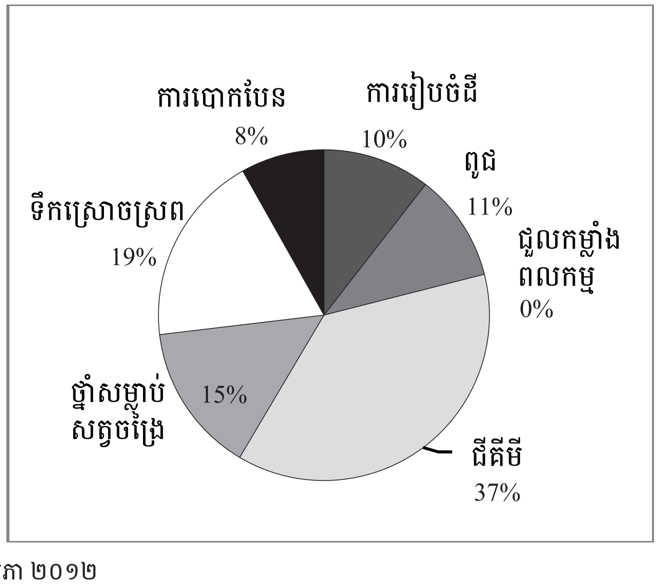

ប្រភព៖ ការគណនារបស់អ្នកនិពន្ធផ្អែកលើការធ្វើសម្ភាសន៍ដល់កន្លែង អនុវត្តក្នុងខែឧសភា ២០១២

ចំណែកជាមធ្យម ២៣% នៃចំណូលបានពីផលស្រូវសរុប រីឯកសិករធ្វើស្រែវស្សាចំណាយទិញជីតិចជាងនេះច្រើន ត្រឹមប្រហែល ១១% នៃចំណូលបានពីផលស្រូវសរុប (តារាង ១)។ ចំពោះបរិមាណជីប្រើប្រាស់វិញ កសិករប្រាប់ថា គាត់អនុវត្តតាមការណែនាំរបស់អ្នកលក់ជី ឬអ្នកជិតខាង។ កសិករឯទៀត ជាពិសេសអ្នកធ្វើស្រែប្រាំងបានប្រាប់ថា គាត់ដាក់ជីទៅតាមលទ្ធភាពអាចធ្វើបាន ដើម្បីទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់។

ការទិញថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃជាចំណាយធំមួយទៀត ជាពិសេសសម្រាប់កសិករធ្វើស្រែប្រាំង។ ជាទូទៅ កសិករធ្វើស្រែវស្សាមិនប្រើថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃទេ លើកលែងតែមានសត្វចង្រៃរាតត្បាតខ្លាំងពេក។

កសិករធ្វើស្រែវស្សាតែងទុកស្រូវបានពីស្រែរបស់ខ្លួនសម្រាប់ធ្វើពូជ ហើយចូលចិត្តប្រើស្រូវពូជរបស់ខ្លួនឯង ព្រោះគាត់មានលទ្ធភាពតែប៉ុណ្ណេះ។ ប៉ុន្តែកសិករធ្វើស្រែប្រាំងតែងទិញគ្រាប់ពូជមានថ្លៃខ្ពស់គួរសម ប្រហែលជា ៦% នៃតម្លៃផលស្រូវប្រមូលបាន (តារាង ១)។

ជាមធ្យម ស្រូវវស្សាផ្តល់ទិន្នផល ២,៣តោន/ហិកតា ហើយស្រូវប្រាំងផ្តល់ប្រហែល ៧,២តោន/ហិកតា។ ថ្លៃលក់ស្រូវនៅកន្លែងកសិដ្ឋាន គឺប្រហែល ២៥០ដុល្លារ/តោន សម្រាប់ស្រូវវស្សា និង ១៩៤ដុល្លារ/តោន សម្រាប់ស្រូវប្រាំង។ ថ្លៃលក់ស្រូវវស្សានៅតាមកសិដ្ឋានស្រង់បានពីការចុះសម្ភាសដល់កន្លែងកាលពីខែមីនា ២០១២ វាស្រដៀងគ្នានឹងថ្លៃស្រង់បានសម្រាប់ខែតុលា ២០១១ ដែរ (RGC 2011)។ ចំណូលដុលបានពីកសិដ្ឋានជាមធ្យម គឺ ៥៧៥ដុល្លារ សម្រាប់ស្រូវវស្សា និង ១៣៩៦ដុល្លារ សម្រាប់ស្រូវប្រាំង (តារាង ១)។ ចំណាយផលិតកម្មទាំងសម្រាប់ស្រូវវស្សា និងស្រូវប្រាំង វាខ្ពស់ជាខ្លាំង ហើយភាគច្រើនស្ថិតនៅក្រៅលទ្ធភាពគ្រប់គ្រងរបស់កសិករ ដែលធ្វើឲ្យប្រាក់ចំណេញដុលមានកម្រិតទាបសម្រាប់ផលិតកម្មស្រូវទាំងពីររដូវ។

ការវិភាគពីខ្សែចង្វាក់តម្លៃ

រចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារបានរៀបចំឡើងយ៉ាងល្អ ដោយមានបណ្តាញអ្នកប្រមូលទិញ ពាណិជ្ជករ អ្នកនាំចេញ រោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ និងពាណិជ្ជករអន្តរជាតិ (រូបភាព ១)។ ទីផ្សារស្រូវមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ដោយមានតួអង្គច្រើនរួមចំណែក និងការប្រកួតប្រជែងខ្លាំងតាមថ្លៃកំណត់ដោយកម្លាំងទីផ្សារ។ កសិករអាចលក់ស្រូវតាំងពីដើមឆ្នាំដល់ចុងឆ្នាំ ក្នុងទីផ្សារមានការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់។ ព័ត៌មានអំពីថ្លៃតាមប្រភេទ និងគុណភាពស្រូវ មានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពស្ទើររាល់ថ្ងៃ ដែលបង្ហាញពីការប្រកួតប្រជែងខ្លាំង ដើម្បីបានប្រាក់ចំណេញ រវាងតួអង្គនៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវ (Gergely *et al.* 2010)។

តារាង ៣ និង ៤ បង្ហាញពីមុខចំណាយលំអិត និងអត្រាចំណេញនៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវ។ តម្លៃបន្ថែមរវាងតួអង្គស្ថិតនៅលំដាប់ជាប់គ្នាក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ ត្រូវបានគណនាឡើងដោយផ្អែកលើព័ត៌មានអំពីថ្លៃទិញថ្លៃលក់ ប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ ចំណាយដឹកជញ្ជូន និងអត្រាចំណេញ ដែលប្រមូលបាននៅពេលចុះសម្ភាសដល់កន្លែង ពីខែកុម្ភៈ ដល់ មីនា ២០១២។

កសិករធ្វើស្រែវស្សាភាគច្រើន លក់ស្រូវជាលក្ខណៈបុគ្គលទៅឲ្យអ្នកប្រមូលទិញតាមភូមិដោយគិតតាមថ្លៃទិញដល់កសិដ្ឋាន

តារាង១៖ ការវិភាគពីចំណេញដុលសម្រាប់ការដាំស្រូវ (ក្នុងមួយហិកតា)

សកម្មភាព	រដូវវស្សា		រដូវប្រាំង	
	ដុល្លារ	%	ដុល្លារ	%
ធាតុចេញ៖ ផលស្រូវ	575	100	1396	100
ធាតុចូល				
ការរៀបចំដី	40	7	90	6
គ្រាប់ពូជ	19	3	90	6
ថ្លៃឈ្នួលពលកម្ម	88	15	0	0
ជីគីមី	61	11	321	23
ថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃ	0	0	125	9
ទឹកស្រោចស្រព	75	13	160	11
ការបោកបែន	15	3	70	5
ចំណាយធាតុចូលសរុប	298	52	856	61
ចំណេញដុល មិនគិតចូលនូវពលកម្មក្នុងគ្រួសារ	277	48	540	39
ចំណេញដុល មានគិតចូលនូវពលកម្មក្នុងគ្រួសារ	150	26	297	21
ផលត្រឡប់គិតក្នុងមួយថ្ងៃពលកម្មម្ចាស់កសិដ្ឋាន	8.15		8.31	
ចំណាយ (ក្នុងមួយគីឡូក្រាម)	0.13		0.12	
ចំណេញ (ក្នុងមួយគីឡូក្រាម)	0.12		0.07	

កំណត់សម្គាល់៖ អត្រាប្តូរប្រាក់ ១ដុល្លារ= ៤០០០រៀល។

ប្រភព៖ ការគណនារបស់អ្នកនិពន្ធផ្អែកលើការចុះសម្ភាសដល់កន្លែង នៅខែឧសភា ២០១២

តារាង ២៖ ថ្លៃស្រូវនៅកម្ពុជា (ដុល្លារ/តោន) ពីខែសីហា ២០១១ ដល់ តុលា ២០១១

	កម្ពុជា	ថៃ	វៀតណាម	ការខុសថ្លៃគ្នា	
				ថៃ	វៀតណាម
ស្រូវអង្ករធម្មតា					
ថ្លៃនៅកសិដ្ឋាន	250-350	340-350	340-350	90-0	90-0
អង្ករកិនរួច	650	490-493	461	157-160	89
ថ្លៃនាំចេញ (FOB)	680	605-610	565-575	70-75	105-115
ស្រូវអង្ករក្រអូប					
ថ្លៃនៅកសិដ្ឋាន	354-452	402-452	-	47-0	-
អង្ករកិនរួច	870	907-910	-	37-40	-
ថ្លៃនាំចេញ (FOB)	900	1075-1085	675-685	175-185	185-225

សម្គាល់៖ FOB = ថ្លៃទំនិញដឹកដល់លើនាវា

ប្រភព៖ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១១

ប្រហែល ០,២៥ដុល្លារ/គីឡូក្រាម (២៥០ដុល្លារ/តោន)។ អ្នកប្រមូលទិញតាមភូមិត្រូវចេញថ្លៃលើកដាក់ស្រូវ សម្ភារៈផ្ទុកស្រូវ (បាវ, ខ្សែ, ធុង) និងថ្លៃដឹកជញ្ជូន ដែលសរុបមកអស់ប្រហែល ៣,៤ដុល្លារ ឬ ១,៤% នៃថ្លៃស្រូវទិញដល់កសិដ្ឋានសម្រាប់ស្រូវវស្សាប្រភេទចម្រុះ។ ពួកគេតម្លើងថ្លៃស្រូវប្រហែល ៣,៦% ឬស្មើនឹង អប្បហារ ៩ដុល្លារ/តោន ដែលធ្វើឲ្យតម្លៃស្រូវសម្រាប់អ្នកប្រមូលទិញឡើងដល់ ២៦៣ដុល្លារ/តោន។ អប្បហារ ២២% (៥៥ដុល្លារ/តោន) យកដោយពាណិជ្ជករតាមភូមិ វាមានកម្រិតខ្ពស់បើធៀបនឹង អប្បហារ ១៦% (៤០ដុល្លារ/តោន) យកដោយពាណិជ្ជករថ្នាក់តំបន់ ខណៈដែលពាណិជ្ជករតាមភូមិត្រូវចំណាយលើការផ្គត់ផ្គង់ និងដឹកជញ្ជូន (៧,៥ដុល្លារ/តោន) អស់តិចជាង ពាណិជ្ជករតាមតំបន់ (១០ដុល្លារ/តោន)។ នៅពេលទៅដល់រោងកិនស្រូវ ស្រូវឡើងថ្លៃដល់ ៣៧៧ដុល្លារ/តោន ឬកើន ៥០% ធៀបនឹងថ្លៃទិញស្រូវដល់កសិដ្ឋាន (២៥០ដុល្លារ/តោន)។

ខុសប្លែកពីកសិករធ្វើស្រែវស្សា កសិករធ្វើស្រែប្រាំងដាំស្រូវសម្រាប់គោលដៅពាណិជ្ជកម្ម ដូច្នេះ តួអង្គក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវប្រាំងគាត់សកម្មជាខ្លាំង ឯការជួញដូរក៏មានការប្រកួតប្រជែងខ្លាំងដែរ។ ស្រូវលក់ដូរនៅរដូវប្រាំង ភាគច្រើនប្រើពូជ IR ដែលផ្តល់ស្រូវមានគុណភាពអន់ជាងពូជស្រូវវស្សា ហើយថ្លៃលក់នៅកសិដ្ឋានក៏ទាបជាងដែរ ប្រហែល ១៩៣ដុល្លារ/តោន (តារាង ៤)។ ដូចស្រូវវស្សាដែរ តម្លៃបន្ថែមលើថ្លៃលក់ដូរនៅកសិដ្ឋានកើតមានឡើងដោយសារចំណាយលើការលើកដាក់ ដឹកជញ្ជូន និងកម្រៃក្រៅផ្លូវការ។ ប៉ុន្តែកម្រិតអប្បហាររវាងតួអង្គស្ថិតនៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ មិនសូវប្រែប្រួលខ្លាំងដូចក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវវស្សាទេ គឺត្រឹម ៣,៤% ទៅ ៧,៥% ឬ ប្រហែល ៧ដុល្លារ ទៅ ១៤ដុល្លារ/តោន។ ចំណុចនេះបង្ហាញថា ទីផ្សារស្រូវប្រាំងមានប្រសិទ្ធភាព និងការប្រកួតប្រជែងខ្លាំងជាងក្នុងចំណោមតួអង្គនានា ហើយក៏មានព័ត៌មានថ្មីៗជាប់រហូតអំពីថ្លៃស្រូវដែរ។

ទំនាក់ទំនង អភិបាលកិច្ច និងបញ្ហាប្រឈមក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារស្រូវ

រូបភាព ៤ បង្ហាញពីការសម្របសម្រួល និងដំណើរការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានគ្នាក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃស្រូវ នៅខេត្តតាកែវ។ ពាណិជ្ជករវៀតណាមកំណត់ថ្លៃ គុណភាព និងបរិមាណស្រូវ ហើយកសិករជាអ្នកទទួលយកថ្លៃនោះ។ ពាណិជ្ជករកម្ពុជា មានអំណាច

តារាង ៣៖ ខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារស្រូវវស្សា (ដុល្លារ/តោន)

	អ្នកប្រមូលទិញតាមភូមិ		ពាណិជ្ជករក្នុងភូមិ/មូលដ្ឋាន		ពាណិជ្ជករកម្រិតតំបន់		ម្ចាស់រោងកិនស្រូវខេត្ត	
	ដុល្លារ	%	ដុល្លារ	%	ដុល្លារ	%	ដុល្លារ	%
ទិញចូល	250.0	100.0	262.5	105.0	325.0	130.0	375.0	150.0
លើកដាក់ស្រូវ	1.0	0.4	2.0	0.8	2.0	0.8	2.0	0.8
ដឹកជញ្ជូន	1.4	0.6	4.1	1.6	5.0	2.0	0.0	0.0
សម្ភារៈ	1.0	0.4	1.5	0.6	1.5	0.6	0.0	0.0
កម្រៃក្រៅផ្លូវការ	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	0.6	0.0	0.0
អប្បហារ	9.1	3.6	54.9	22.0	40.0	16.0	0.0	0.0
សរុប	**262.5**	**105.0**	**325.0**	**130.0**	**375.0**	**150.0**	**377.0**	**150.8**

ប្រភព៖ ការគណនារបស់អ្នកនិពន្ធផ្អែកលើទិន្នន័យបានពីការសម្ភាសដល់កន្លែង ខែឧសភា ២០១២

តារាង ៤៖ ខ្សែចង្វាក់តម្លៃទីផ្សារស្រូវវស្សា (ដុល្លារ/តោន)

	អ្នកប្រមូលទិញតាមភូមិ		ពាណិជ្ជករក្នុងភូមិ/មូលដ្ឋាន		ពាណិជ្ជករថ្នាក់តំបន់		អ្នកនាំចេញ		ពាណិជ្ជករវៀតណាម	
	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%
ទិញចូល	192.5	100.0	202.5	105.2	217.5	113.0	237.5	123.4	262.5	136.4
លើកដាក់ស្រូវ	1.0	0.5	2.0	1.0	2.0	1.0	2.0	1.0	2.0	1.0
ដឹកជញ្ជូន	1.4	0.7	4.1	2.1	5.0	2.6	5.0	2.6	0.0	0.0
សម្ភារៈ	1.0	0.5	1.5	0.8	1.5	0.8	1.5	0.8	0.0	0.0
កម្រៃក្រៅផ្លូវការ	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	0.8	2.0	1.0	0.0	0.0
អប្បហារ	6.6	3.4	7.4	3.8	10.0	5.2	14.5	7.5	0.0	0.0
សរុប	**202.5**	**105.1**	**217.5**	**112.9**	**237.5**	**123.4**	**262.5**	**136.3**	**264.5**	**137.4**

ប្រភព៖ ការគណនារបស់អ្នកនិពន្ធផ្អែកលើទិន្នន័យបានពីការសម្ភាសដល់កន្លែង ខែឧសភា ២០១២

តិចតួចក្នុងការចរចាពីថ្លៃ និងគុណភាពស្រូវជាមួយពាណិជ្ជករវៀតណាម។ គុណភាពហាក់មិនមែនជាបញ្ហាធំដុំទេនៅពេលមានតម្រូវការខ្ពស់ ប៉ុន្តែជារឿយៗពាណិជ្ជករវៀតណាមបានយកប្រៀប និងបន្ទាបគុណភាពដើម្បីបញ្ចុះថ្លៃស្រូវ។

នាបច្ចុប្បន្ន មិនទាន់មានយន្តការត្រួតពិនិត្យគុណភាពជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ ឬផ្លូវការណាមួយសម្រាប់ធ្វើចំណាត់ថ្នាក់គុណភាពស្រូវនៅតាមដំណាក់កាលនីមួយៗនៃខ្សែចង្វាក់តម្លៃទេ។ តួអង្គនានាត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃគុណភាពស្រូវដោយផ្អែកលើចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍របស់ខ្លួន ហើយលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចម្បង គឺបរិមាណសំណើម និងភាពផ្អូរនៃស្រូវ។

គោលនយោបាយស្រូវ

តាកែវជាខេត្តផលិតស្រូវចម្បងមួយនៅកម្ពុជា ដោយរួមចំណែក ១២,៥% នៃផលិតកម្មស្រូវទូទាំងប្រទេស និង ១៧,៦% នៃអតិរេកស្រូវសរុប ពោលគឺជាខេត្តដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់សម្រេចគោលនយោបាយ "មាសស" របស់រដ្ឋាភិបាលដែលសំដៅនាំចេញស្រូវឲ្យបាន ១លានតោន នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥។ ទោះបីខេត្តតាកែវមានសក្តានុពលខ្ពស់ដើម្បីផលិតអតិរេកស្រូវសម្រាប់ការនាំចេញក្តី ក៏នៅមានចំណុចខ្វះខាតជាច្រើន ដូចជា ពូជមានគុណភាពអន់ សេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មនៅមានកម្រិត និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ទិញលក់ស្រូវ ក្រោយពេលប្រមូលផល។

ពូជស្រូវ៖ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានណែនាំឲ្យប្រើនិងជំរុញពូជស្រូវ១០មុខក្នុងនេះមានទាំងស្រូវស្រាលបីមុខ គឺសែនពិដោរ, IR66 និង ជលសារ ដែលមានសក្តានុពលក្នុងការផលិតស្រូវឲ្យបានស្របតាមស្តង់ដារនាំចេញ។ ទោះយ៉ាងនេះក្តី កសិករនៅតែបន្តប្រើពូជស្រូវ IR504 មកពីវៀតណាម ជាជាងពូជស្រូវក្នុងស្រុកដែលក្រសួងកសិកម្ម បានជំរុញសម្រាប់ទីផ្សារនាំចេញ។ ពូជស្រូវ IR504 មានប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងតំបន់មានប្រព័ន្ធស្រោចស្រព និងតំបន់ធ្វើស្រូវប្រដេញទឹក ដោយមានចំណែកប្រហែល ៤១% នៃផលិតកម្មស្រូវសរុបនៅខេត្តតាកែវ។ ទោះបីនៅទីផ្សារក្នុងស្រុកគេចាត់ទុកថា ពូជស្រូវនេះមានគុណភាពអន់ក្តី ប៉ុន្តែទិន្នផលខ្ពស់ និងតម្រូវការខ្ពស់ពីពាណិជ្ជករវៀតណាម បានជំរុញកសិករឲ្យដាំស្រូវប្រភេទនេះជាលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម ។

ពូជគុណភាពអន់៖ កសិករនៅតែបន្តប្រើគ្រាប់ពូជគុណភាពអន់។ ទោះបីមានការរីកចម្រើនខាងជំនាញឯកទេសក្តី ក៏ការផ្គត់ផ្គង់គ្រាប់ពូជ នៅតែមិនទាន់បានគ្រប់គ្រាន់នៅតាមតំបន់ជាច្រើននៅកម្ពុជា ក្នុងនេះមានទាំងខេត្តតាកែវផង។ កសិករភាគច្រើនមិនបានប្តូរគ្រាប់ពូជជាថ្មីឲ្យបានទៀងទាត់ទេ ហើយរបៀបទុកដាក់គ្រាប់ពូជមិនល្អបានធ្វើឲ្យវាលាយឡំចូលគ្នា និងថយចុះអត្រាដុះលូតលាស់ និងគុណភាពជាពូជសុទ្ធ ពីមួយរដូវទៅមួយរដូវ។ កសិករ (ជាពិសេសកសិករធ្វើស្រែវស្សា) តែងផ្លាស់ប្តូរគ្រាប់ពូជ តែក្រោយពេលអ្នកប្រមូលទិញ និងម្ចាស់រោងកិនស្រូវទាមទារនូវស្រូវមានគុណភាពល្អជាងមុន ឬ ដើម្បីទទួលបានថ្លៃខ្ពស់សម្រាប់ផលស្រូវរបស់ខ្លួន។

កង្វះសេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្ម៖ កសិករត្អូញត្អែរពីបញ្ហាលទ្ធភាពទទួលបានជំនួយបច្ចេកទេស ពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដើម្បីគ្រប់គ្រងលើបញ្ហាសត្វចង្រៃជាពិសេសនៅរដូវប្រាំង។ពួកគេមានប្រើថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃជាច្រើនប្រភេទ ប៉ុន្តែថ្នាំទាំងនោះខ្លះជាទំនិញហាមឃាត់ និងប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់សុខភាព និងបរិស្ថាន។ ថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃលក់លើទីផ្សារ ភាគច្រើននាំចូលពីវៀតណាម ឬ ថៃ និងមានសេចក្តីណែនាំពីរបៀបប្រើសរសេរជាភាសាវៀតណាម ឬថៃ ហើយកសិករមិនអាចមើលយល់ពីរបៀបត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន ឬរបៀបលាយនិងប្រើប្រាស់ថ្នាំទាំងនោះទេ។ កង្វះសេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្ម និងការណែនាំពីវិធីប្រើជី ធ្វើឲ្យកសិករត្រូវពឹងផ្អែកលើការណែនាំរបស់ឈ្មួញ ឬក៏ ប្រើជីទៅតាមកម្រិត/បរិមាណ ដែលគាត់មានលទ្ធភាពរកបាន។ ការត្រួតពិនិត្យអន់ខ្សោយនៅតាមច្រកព្រំដែន បានបើកផ្លូវឲ្យជីគ្មានស្តង់ដារហូរចូលមកក្នុងទីផ្សារ។លើសពីនេះទៀតប្រហែល១០% នៃជីលក់លើទីផ្សារជាជីមានការលាយបន្លំ ឬមានគុណភាពទាបដែលគេបានវេចខ្ចប់ជាថ្មី ដោយប្រើបាវមានដាក់ផ្លាកសញ្ញានៃជីគុណភាពខ្ពស់ៗ (Theng 2012)។

ទីផ្សារស្រូវ៖ ប្រហែល ៦៩% (៧៦៤.៩០២តោន) នៃ

រូបភាព ៤៖ ការសម្របសម្រួលផ្តល់ព័ត៌មានក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ

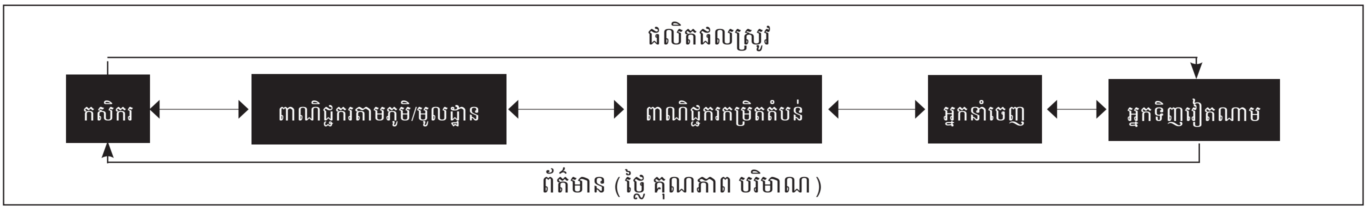

ផលិតកម្មស្រូវសរុបនៅខេត្តតាកែវ ជាអតិរេកស្រូវ ដែលបង្ហាញពីសក្តានុពលដ៏ធំសម្រាប់ការនាំចេញ។ ប៉ុន្តែកង្វះវិនិយោគជាមូលធនទៅលើរោងកិនស្រូវ និងបច្ចេកវិទ្យាកិនស្រូវទំនើបៗ បានកាត់បន្ថយសមត្ថភាពកែច្នៃអតិរេកស្រូវនេះ ធ្វើឲ្យស្រូវមួយភាគធំត្រូវបាននាំចេញ ជាពិសេសទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម។ ពាណិជ្ជករវៀតណាម ហាក់ដូចអាចគ្របដណ្តប់បានលើពាណិជ្ជកម្មស្រូវនេះ ដោយពួកគេជាអ្នកកំណត់ថ្លៃ និងស្តង់ដាគុណភាព ហើយក៏អាចឆ្លៀតឱកាសបន្ទាបគុណភាព និងបញ្ចុះថ្លៃស្រូវ។ ដូច្នេះ កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវចាត់វិធានការដើម្បីធ្វើចំណាត់ថ្នាក់គុណភាពស្រូវ ដែលអាចធ្វើឲ្យពាណិជ្ជកម្មមានលក្ខណៈយុត្តិធម៌សម្រាប់ភាគីទាំងសងខាង។

ការពាក់ព័ន្ធដល់គោលនយោបាយ

កសិករត្រូវប្រឈមមុខនឹងចំណាយផលិតកម្មខ្ពស់ និងថ្លៃទិញលក់ទាបៗនៅកសិដ្ឋាន។ ចំណុចនេះបង្ហាញពីតម្រូវការកាត់បន្ថយចំណាយផលិតកម្ម ជាពិសេសចំណាយហួសពីសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់ផលិតករ និងកែលំអថ្លៃទិញលក់នៅកសិដ្ឋានសម្រាប់ទាំងស្រូវប្រាំង និងស្រូវវស្សា។

ការវិភាគខ្សែចង្វាក់តម្លៃបង្ហាញថា ស្រូវនៅខេត្តតាកែវមិនទាន់បំពេញបានតាមស្តង់ដារសម្រាប់នាំចេញទេ។ សកម្មភាពផ្សេងៗដែលគួរពិចារណាសម្រាប់ផ្នែកផលិតកម្មរួមមាន ការណែនាំឲ្យប្រើពូជស្រូវមានគុណភាពល្អ ការចែកចាយនិងផ្លាស់ប្តូរគ្រាប់ពូជជាថ្មីឲ្យបានទៀងទាត់ និងការផ្តល់សេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មស្តីពី វិធីល្អៗក្នុងការដាំស្រូវ ដូចជា ការគ្រប់គ្រងបញ្ហាសត្វចង្រៃ និងការកែលំអគុណភាពដី និងការប្រើជី។ សកម្មភាពទាំងនេះអាចឲ្យកសិករកាត់បន្ថយចំណាយផ្សេងៗ ជាពិសេសទៅលើជី និងថ្នាំសម្លាប់សត្វចង្រៃ ព្រមទាំងទទួលបានទិន្នផលស្រូវកាន់តែខ្ពស់ និងមានគុណភាពស្របតាមស្តង់ដារនាំចេញ ដែលនឹងផ្តល់នូវថ្លៃទីផ្សារកាន់តែប្រសើរ។

ទីផ្សារស្រូវមានរចនាសម្ព័ន្ធល្អនៅខេត្តតាកែវ ជួយឲ្យកសិករអាចលក់ស្រូវបានតាមតម្លៃទីផ្សារប្រកួតប្រជែង។ អតិរេកស្រូវគេអាចកិនវា និងលក់ដូរវាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៅក្នុងទីផ្សារមូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែសមត្ថភាពកិនស្រូវកម្រិតទាប និងកង្វះវិនិយោគជាមូលធន ធ្វើឲ្យផ្នែកកិនស្រូវនេះមិនអាចកែច្នៃអតិរេកស្រូវទាំងអស់បានទេ។ ដូច្នេះការនាំចេញស្រូវនៅតែសំខាន់បំផុត ប៉ុន្តែនាបច្ចុប្បន្ន អតិរេកស្រូវត្រូវបានដោះដូរតែជាមួយប្រទេសវៀតណាមប៉ុណ្ណោះ។ កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើអនុស្សារណៈយោគយល់គ្នាជាមួយប្រទេសវៀតណាម ដើម្បីនាំចេញ និងនាំចូលស្រូវ ប៉ុន្តែការផ្លាស់ប្តូរក្នុងគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មស្រូវអង្ករបស់វៀតណាម តាមរយៈការយកពន្ធគយកាន់តែច្រើន ការកំណត់កូតា ឬការបិទព្រំដែនដើម្បីការពារទីផ្សារក្នុងស្រុក អាចធ្វើឲ្យវិស័យស្រូវនៅខេត្តតាកែវ ជួបនឹងវិបត្តិ។ វិធានការសុវត្ថិភាពសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់មួយ សម្រាប់ទប់ទល់នឹងហានិភ័យនៃការរអាក់រអួលបែបនេះ គឺការបើកដំណើរការនូវខ្សែចង្វាក់នាំចេញស្រូវរបស់កម្ពុជាមួយឡើង៕

ឯកសារយោងមាននៅក្នុងអត្ថបទជាអង់គ្លេស

តពីទំព័រ ៤ **កំណែទម្រង់វិស័យជលផល...**

ទៅតាមតម្រូវការរបស់ប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន ហើយវាអាចបង្កើតឲ្យមានភាពតានតឹងរវាងសហគមន៍ នឹងអង្គភាពប្រតិបត្តិច្បាប់។ ប៉ុន្តែភាពយឺតយ៉ាវពេកក្នុងការសម្រេចចិត្ត ឬដាក់អនុវត្តច្បាប់ថ្មីៗ ក៏អាចបង្កជាបញ្ហាផងដែរ។ ដូច្នេះ ការស្វែងរកផ្លូវកណ្តាល ដើម្បីសម្រេចបានទាំងការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងការអនុវត្តទាន់ពេលវេលានោះ មិនមែនជាការងាយស្រួលឡើយ។

ឯកឧត្តមអគ្គនាយកប្រធានរដ្ឋបាលជលផល បានបញ្ជាក់នៅក្នុងវេទិកាអង្គសិក្ខាសាលានោះថា ការអនុវត្តកំណែទម្រង់វិស័យជលផលបាន និងកំពុងជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមជាបន្តបន្ទាប់ ដូច្នេះ ត្រូវមានការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាជាចាំបាច់ រវាងតួអង្គពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ និងត្រូវមានឆន្ទៈក្នុងការពិសោធន៍សាកល្បង និងរៀនសូត្ររួមគ្នា។ ការប្តេជ្ញាចិត្តធ្វើការពិសោធន៍សាកល្បង និងរៀនសូត្ររួមគ្នា ត្រូវមានដំណើរការអនុវត្តន៍នូវគំនិតឆ្នៃប្រឌិតថ្មីៗថែមទៀត ដើម្បីបំផុសគំនិតបែបថ្មីនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ចងក្រងមេរៀនបទពិសោធន៍ដែលរៀនសូត្របាន ហើយយកទៅប្រើប្រាស់ ក្នុងកិច្ចខំប្រឹងប្រែងធ្វើកំណែទម្រង់ស្ថាប័ន និងគោលនយោបាយដែលទាក់ទងទៅនឹងវិស័យជលផលនាពេលអនាគត។ ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលដែលពាក់ព័ន្ធ និងភ្នាក់ងារជលផលនៅតាមមូលដ្ឋាន ក៏ត្រូវមានសមត្ថភាពនិងចំណេះដឹងថ្មីៗបន្ថែមទៀត ដើម្បីជួយទ្រទ្រង់ដល់ការអនុវត្តវិធីសាស្ត្រនេះ។

បឹងទន្លេសាបជាប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីមួយដ៏ធំទូលាយ មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងងាយខ្ទេចខ្ទាំ។ ប្រព័ន្ធនេះបានជួយទ្រទ្រង់ដល់

តទៅទំព័រ ១៨